

VIDENSRÅD FOR FOREBYGGELSE
KRISTIANIAGADE 12
2100 KØBENHAVN Ø

VFF@DADL.DK
WWW.VIDENSRÅD.DK

ÅRSBERETNING 2015

VIDENSRÅD FOR FOREBYGGELSE
KRISTIANIAGADE 12
2100 KØBENHAVN Ø

VFF@DADL.DK
WWW.VIDENSRAD.DK

ÅRSBERETNING 2015

ÅRSBERETNING 2015

Udarbejdet af Peter Gjerndrup Aagaard
Thea Suldrup Jørgensen

Årsberetningen kan frit downloades på
www.vidensraad.dk

Design B14

Publikationsår 2016

FORORD	5
ORGANISERING OG VIDENSRÅDET ARBEJDE	7
ØKONOMI	9
AFSLUTTEDE PROJEKTER	11
TATOVERING – HELBRED, RISICI OG KULTUR	13
CANNABIS OG SUNDHED	15
SØVN OG SUNDHED	17
IGANGVÆRENDE PROJEKTER	19
ANDRE AKTIVITETER	23
BØRN OG UNGES MENTALE HELBRED	25
REVIDERING OG RELANCERING AF	
TIDLIGERE RAPPORTER	26
KONFERENCER OG TEMAMØDER	27
PRESSE OG ANDEN FORMIDLING	29
ARTIKLER OG OPLÆG	32
SAMARBEJDE MED HELSE, SØNDAGSAVISEN OG VIDENSKAB.DK	33
KRONIK OG DEBAT	34
APPENDIKS	37
APPENDIKS 1: OVERSIGT OVER AKTIVITETER OG PROJEKTER	37
APPENDIKS 2: OVERSIGT OVER RÅDSMEDLEMMER	41
APPENDIKS 3: OVERSIGT OVER PUBLIKATIONER	49

FORORD

Dette er den anden i rækken af årsberetninger fra Vidensråd for Forebyggelse. Vi synes, at den understreger vigtigheden af at have et uafhængigt råd som vores. Måske netop i et år hvor den manglende fokus på forebyggelse har været iøjnefaldende.

I en evaluering af Vidensrådet fra 2013 anbefales udarbejdelse af en skarpere strategi, hvilken vi skrev i 2014, og 2015 var året, hvor vi for alvor tog hul på forebyggelse blandt børn og unge. Vi ser denne udvikling som ganske naturlig, i forhold til både Vidensrådets tidligere aktiviteter og den lange række af rapporter, vi allerede har lavet

inden for folkesundhedsområdet. I nærværende årsberetning beskriver vi de aktiviteter, vi har haft i året, herunder opstart af et "nyt" råd, samt arbejdet med at indhente midler til at fortsætte arbejdet flere år frem.

Årsberetningen henvender sig til jer, der er interesseret i Vidensrådets organisation, konstruktion, ressourceallokering og aktiviteter i det hele taget.

God læselyst.

Morten Grønbæk

Formand for Vidensråd for Forebyggelse

**FOREBYGGELSE ER BEDRE END
BEHANDLING, LYDER ET GAMMELT
ORDSPROG. EN SUNDERE ADFÆRD KAN
SPARE SAMFUNDET FOR MILLIARDER AF
KRONER OG DEN ENKELTE FOR MANGE
SKRANTEÅR. MEN NÅR VALGTALERNE
HANDLER OM SUNDHED, ER DET I VID
UDSTRÆKNING BEHANDLINGEN,
DER TALES OM.**

—
**MORTEN GRØNBÆK,
FORMAND FOR VIDENSRÅD FOR FOREBYGGELSE**

ORGANISERING OG VIDENSRÅDET ARBEJDE

2015 var året, der indledte en ny fireårig periode for Vidensråd for Forebyggelse og udpegning af nye rådsmedlemmer. Det var året, hvor vi indledte arbejdet med den nye strategi, der har særligt fokus på sundhedsfremme og forebyggelse blandt børn og unge. Således vil hovedparten af Vidensrådets indsatser tage udgangspunkt i mulighederne for at styrke sundhedsfremme og forebyggelse i forhold til børn og unge. Strategien blev fremlagt og drøftet med Lægeforeningens bestyrelse i januar 2015 og endeligt vedtaget af rådsmedlemmerne på rådsmødet i maj. På dette møde blev Vidensrådet også konstitueret, og vi kunne byde velkommen til fire nye rådsmedlemmer: Henriette Svarre Nielsen, Naja Hulvej Rod, Dorte Gyrd-Hansen og Karen Wistoft såvel som de 11 tidligere rådsmedlemmer, der blev genudpeget. Tilgangen af disse fire nye rådsmedlemmer skal bl.a. sikre en endnu bredere sundhedsfaglig sammensætning af Vidensrådet. Formandskabet udgøres fortsat af formand Morten Grønbæk og næstformand Bente Klarlund Pedersen. Alle 15 rådsmedlemmer er præsenteret i Appendiks 2.

Vi har afholdt tre rådsmøder i 2015. På disse rådsmøder har fokus især været på processer omkring idégenerering og udmøntning af strategien i nye projekter og aktiviteter. Således har vi igangsat tre nye projekter, der alle har det til fælles at være koncentreret om sundhedsfremme og forebyggelse i forhold til børn og unge – og deres forældre. Et fast

punkt på dagsordenen til rådsmøderne er oplæg fra rådsmedlemmerne, hvor deres egen forskning præsenteres og sættes i relation til og diskuteres i forhold til Vidensrådets arbejde og strategiske fokus. Et nyt tiltag, der er blevet besluttet på rådsmøderne, er en årlig event, hvor Vidensrådet inviterer relevante interessenter til et debatmøde omkring et aktuelt forebyggelsesemne. Eventen er et tiltag, der skal bidrage til Vidensrådets målsætning om at være dagsordensættende og desuden bidrage til den offentlige debat om sundhed og forebyggelse.

Koordinationsforum udgøres af repræsentanter fra Lægeforeningens direktion (Bente Hyldahl Fogh) og bestyrelse (Tue Flindt Müller), TrygFondens ledelse (Anne Jastrup og Mette Meldgaard), Vidensrådets formandskab (Morten Grønbæk og Bente Klarlund Pedersen) og sekretariatschef Peter Aagaard. Koordinationsforum har afholdt tre møder i 2015 med fokus på koordinering af Vidensrådets aktiviteter og projekter samt orientering om drift og økonomi.

Sekretariatet har i 2015 bestået af Peter Aagaard (sekretariatschef), Kirstine Krogholm (konsulent) og Thea Suldrup Jørgensen (konsulent). Derudover har sekretariatet en aftale om sekretærbistand ved Anette Degner Lundsteen fra Lægeforeningen. Enkelte kommunikationsopgaver og andre ad hoc-opgaver er blevet løst ved tilkøb af eksternt konsulentbistand.

ØKONOMI

Vidensråd for Forebyggelse havde i 2015 samlede indtægter på 5,6 mio. kr. Dertil skal lægges ubrugte midler fra tidligere år på ca. 0,3 mio. kr. Finansieringen kom fra TrygFonden (4,0 mio. kr.), Lægeforeningen (0,5 mio. kr.), Kræftens Bekæmpelse (0,5 mio. kr.) og Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (0,5 mio. kr.). Finansieringen fra Kræftens Bekæmpelse er ny i 2015 og fortsætter frem til og med 2018 med 0,5 mio. kr. årligt. Finansieringen fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling er bevilliget til at finansiere projektet "Fysisk aktivitet – sundhed, læring og trivsel i folkesolen", og i 2016 yder ministeriet støtte med yderligere 0,5 mio. kr. Ud over den grundbevilling, som TrygFonden finan-

sierer Vidensrådet med, har vi i samarbejde med organisationen Just Human modtaget en bevilling fra TrygFonden på 260.000 kr., der skal anvendes til at afvikle en event på Folkemødet på Bornholm i 2016. Endelig har Otto Sandgreens Legat Fond bevilliget 0,1 mio. kr. til støtte af Vidensrådets aktiviteter.

De samlede udgifter for 2015 udgør 3,5 mio. kr. De midler, der ikke er anvendt i 2015, vil blive overført til 2016.

Vidensrådet søger løbende nye støtte- og samarbejdspartnere til supplerende finansiering af dets aktiviteter og projekter.

SAMLEDE INDTÆGTER 2015*

4,0 MIO. KR.	TRYGFONDEN
0,5 MIO. KR.	LÆGEFORENINGEN
0,5 MIO. KR.	KRÆFTENS BEKÆMPELSE
0,5 MIO. KR.	MINISTERIET FOR BØRN, UNDERVISNING OG LIGESTILLING
0,1 MIO. KR.	OTTO SANDGREENS LEGAT FOND

SAMLEDE UDGIFTER 2015

3,5 MIO. KR.	DE MIDLER, DER IKKE ER ANVENDT I 2015, VIL BLIVE OVERFØRT TIL 2016
--------------	--

*) Dertil skal lægges 0,3 mio. kr. i ubrugte midler fra tidligere år.

AFSLUTTEDE PROJEKTER

A close-up, high-magnification photograph of human skin, showing the intricate texture of the epidermis and dermis. The skin is illuminated from the side, creating a strong sense of depth and highlighting the ridges and valleys of the skin's surface. The overall color palette is a range of warm, muted tones from light beige to dark brown.

TATOVERING –
HELBRED, RISICI OG KULTUR

TATOVERING – HELBRED, RISICI OG KULTUR

Det er blevet stadig mere almindeligt at tatovere sig. Hvor tatovering tidligere var forbeholdt specielle undergrupper, er det nu udbredt til stort set alle dele af befolkningen. Der knytter sig mange myter til tatoveringer, og der er mange ubesvarede spørgsmål. De fleste har hørt om enkelte bivirkninger, fortrydelse af tatovering, farligt tatoveringsblæk, forurenede nåle og risiko for leverbetændelse. Men er der skadelige effekter af de forskellige farvestoffer, man får sprøjtet ind i huden, og hvor udbredte er disse skader egentlig? Disse og flere andre spørgsmål besluttede vi os for at afdække i rapporten "Tatovering – helbred, risici og kultur". Formålet med rapporten var, at den kunne finde anvendelse i en national såvel som i en international sammenhæng med henblik på at udvikle et lovmæssigt og styrelsesmæssigt apparat til at forbedre sikkerheden for borgerne i forbindelse med tatoveringer.

Rapporten blev offentliggjort den 18. april 2015. Jyllands-Posten valgte at bringe rapportens konklusioner i en større soloartikel med interview med arbejdsgruppens formand Jørgen Serup og kommentering af daværende sundheds- og forebyggelsesminister Nick Hækkerup, der erkendte, at den frivillige brancheadministrerede registreringsordning ikke havde virket. Rapporten har siden offentliggørelsen fået mere end 50 omtaler i landsdækkende medier. Fokus i omtalen var især rettet mod hyppigheden af tatoveringskomplikationer, den mangelfulde lovgivning på området og et politisk ønske om strammere regler. Offentliggørelsen af rapporten blev også lagt ud på Vidensrådets Facebook-side og nåede ud til mere end 12.000 personer (pr. 31. december 2015).

Vi udsendte rapporten til en lang række interessenter, herunder alle sundhedsordførere i Folketinget, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Miljøministeriet, Justitsministeriet, Sundhedsstyrelsen, Miljøstyrelsen m.fl. med henblik på at bidrage til den politiske beslutningsproces på tatoveringsområdet, sådan som rapporten bl.a. lægger op til i den integrerede forebyggelsesstrategi (se yderligere i rapporten). Der pågår bl.a. aktualiseret af Vidensrådets rapport nu en dialog mellem Styrelsen for Patientsikkerhed og Ministeriet for Sundhed og Ældre om regulering af tatoveringsområdet.

Som noget nyt valgte vi desuden at oversætte rapporten til engelsk for at bidrage til den igangværende internationale politiske diskussion i EU om lovgivningen ift. tatoveringsblæk, så diskussionen også der kan foregå på et oplyst vidensgrundlag. Den engelske version af rapporten er yderligere nået ud over landets grænser, da den blev præsenteret på den internationale European Congress on Tattoo and Pigment Research i Brugge med deltagelse af bl.a. forskere, sundhedsprofessionelle, tatovører, politikere og embedsmænd.

I slutningen af 2015 fortsatte vi implementeringen af viden fra rapporten. Blandt andet har vi afholdt en såkaldt *master class* (Den tatoverede patient) i København i samarbejde med Lægeforeningen, med deltagelse af læger fra især almen praksis. Vi gentager *master class'en* i Aarhus i april 2016. Vi har afholdt en *live chat* (10. december 2015) i samarbejde med Videnskab.dk, hvor borgere havde mulighed for at stille spørgsmål til forskerne bag rapporten, og endelig har vi i samarbejde med magasinet Helse udarbejdet et temanummer om tatovering og helbred i december 2015.

CANNABIS
OG SUNDHED

CANNABIS OG SUNDHED

Brug og salg af cannabis er ofte til debat i både faglige og politiske kredse samt i medierne. Blandt andet diskuteres legalisering, bilkørsel med cannabis i blodet og medicinsk brug af cannabis. Vidensråd for Forebyggelse ville med temarapporten "Cannabis og sundhed" bidrage til at styrke det sundhedsfaglige fokus i debatten ved at give et overblik over den videnskabelige litteratur om de sundhedsmæssige og sociale konsekvenser af cannabisbrug. Rapporten giver også et portræt af brugerne og kommer ind på de forebyggelses- og behandlingsmuligheder, der findes i dag, og undersøger, om cannabisbrug er mere skadeligt for nogle grupper end for andre. Rapporten henvender sig særligt til politikere og ansatte med rådgivningsfunktioner i sundheds- og socialvæsenet og i uddannelsessystemet, men kan læses af alle, der interesserer sig for emnet.

Rapporten blev udarbejdet af en arbejdsgruppe på seks forskere med ekspertise på området. Rapporten blev offentliggjort den 30. maj 2015 og nåede bredt ud i de landsdækkende medier, bl.a. DR, TV2, Berlingske, Jyllands-Posten, Politiken og BT

samt en række lokale aviser og fagblade. Sekretariatet skrev et oplæg om rapporten på Vidensrådets Facebookside, og dette oplæg var i december 2015 nået ud til 16.000 personer. Den elektroniske version af rapporten blev ved offentliggørelsen sendt direkte ud til PPR-enheden i alle landets kommuner. Mange kommuner responderede positivt på dette og fandt, at rapporten var brugbar i deres rådgivning. Dette er et godt eksempel på, at viden fra rapporten som ønsket blev implementeret blandt personer med rådgivningsfunktioner. Vi har afholdt en *live chat* i samarbejde med Videnskab.dk, hvor borgere havde mulighed for at stille spørgsmål til forskerne bag rapporten (16. juni 2015).

KL's Center for Forebyggelse i praksis afholdt den 26. august 2015 en konference om unge, hash og uddannelse med mere end 200 deltagere fra bl.a. kommuner, ungdomsuddannelser og behandlingssteder. Arbejdsgruppemedlem Mads Uffe Pedersen indledte konferencen med et oplæg om "Unge og hash – sociale og sundhedsmæssige konsekvenser". Vi medbragte eksemplarer af den trykte rapport, som var efterspurgt blandt deltagerne.

SØVN
OG SUNDHED

SØVN OG SUNDHED

De fleste har somme tider oplevet at sove dårligt og mærket konsekvenserne den efterfølgende dag. Men hvad gør, at man sover dårligt – og hvad kan det have af konsekvenser for helbredet på længere sigt, hvis man i en længere periode sover dårligt? For at afklare disse spørgsmål nedsatte Vidensråd for Forebyggelse en stor og tværfaglig arbejdsgruppe bestående af en række danske eksperter på området.

Temarapporten "Søvn og sundhed" satte fokus på den helbredsmæssige betydning af søvnproblemer hos voksne og gennemgik den videnskabelige dokumentation for, hvad man selv kan gøre for at få en bedre søvn. Det primære formål med rapporten var at styrke rådgivningsgrundlaget blandt sundhedsprofessionelle samt inspirere til bedre søvnadfærd i den generelle befolkning. Rapporten opstillede dertil en række livsstils- og adfærdsmæssige samt psykologiske råd om søvn, som man selv kan afprøve for at mindske mildere former for søvnproblemer.

Rapporten udkom den 29. juni 2015 og nåede bredt ud i de landsdækkende medier, bl.a. DR, Jyllands-Posten, Kristeligt Dagblad, BT og Ekstra Bladet samt en lang række lokale aviser og magasiner. Siden da har der været løbende debat om emnet i medierne. Blandt andet har to af arbejdsgruppens medlemmer Poul Jennum og Alice Jessie Clark deltaget i et temalørdagprogram om søvn på DR2 den 17. oktober 2015. Vi skrev et oplæg om rapporten på Vidensrådets Facebookside, og dette oplæg var i december 2015 nået ud til 4.500 personer. Videnskab.dk afholdt en *live chat* om søvn og sundhed (den 1. juli 2015), hvor borgerne kunne stille spørgsmål til to af forskerne bag rapporten.

Lægeforeningen afholdt den 23. september et morgenmøde for Lægeforeningens ansatte om søvn og arbejdsmiljø på baggrund af rapporten. Arbejdsgruppemedlem Anne Helene Garde holdt oplæg om rapportens konklusioner om sammenhænge mellem søvn og sundhed og havde fokus på søvn og arbejdsmiljø. Desuden afholdt Lægeforeningen den 16. november en temadag for foreningens medlemmer om "Søvn og sundhed". Arbejdsgruppemedlemmerne Poul Jennum og Bobby Zachariae holdt oplæg og svarede på spørgsmål i den efterfølgende debat. Temadagen havde 90 deltagere samt venteliste. Eksemplarer af den trykte rapport blev udleveret på mødet. Afholdelse af en lignende temadag i Aarhus overvejes p.t. af Lægeforeningen. Desuden har arbejdsgruppemedlem Anders Sjødin holdt oplæg om søvn og sundhed på Maritime Conference about Health, Safety and Environment.

Vi har i samarbejde med arbejdsgruppen bag rapporten udarbejdet en statusartikel til Ugeskrift for Læger. Artiklen beskriver ligesom rapporten sammenhænge mellem søvn og sundhed, medicinsk og psykologisk søvnbehandling samt præsenterer råd til at mindske mildere former for søvnproblemer. Artiklen er indsendt til Ugeskrift for Læger i december 2015. I Lægehåndbogen og Patienthåndbogen findes allerede artikler om søvn, som dækker rapportens emner. Forfatterne til de eksisterende artikler om søvn i hhv. Lægehåndbogen og Patienthåndbogen vil revidere artiklerne på baggrund af rapporten fra Vidensrådet og henvise til rapporten.

A grayscale photograph of a mountain range, showing several layers of peaks and ridges receding into the distance. The lighting is soft, creating a hazy atmosphere. The text 'IGANGVÆRENDE PROJEKTER' is centered in a bold, black, sans-serif font.

IGANGVÆRENDE PROJEKTER

FYSISK AKTIVITET – SUNDHED, LÆRING OG TRIVSEL I FOLKESKOLEN

Med folkeskolereformen skal alle elever gennemsnitligt være fysisk aktive i 45 minutter i løbet af den længere og mere varierede skoledag. Det er dog nødvendigt at skabe klarhed over, hvilke former for fysisk aktivitet der har positive effekter på sundhed, akademisk præstation og trivsel. Vidensråd for Forebyggelse har indgået et samarbejde med Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling om udarbejdelse af en temarapport, der skal præsentere effekten af fysisk aktivitet på sundhed, læring og trivsel i folkeskolen. Bente Klarlund Pedersen (næstformand for Vidensråd for Forebyggelse) er formand for arbejdsgruppen, som derudover består af fire forskere med ekspertise inden for fysisk aktivitet. Vidensrådet har i efteråret 2015 arbejdet på denne rapport, som forventes offentliggjort i foråret 2016.

FOREBYGGELSE AF NEDSAT FRUGTBARHED

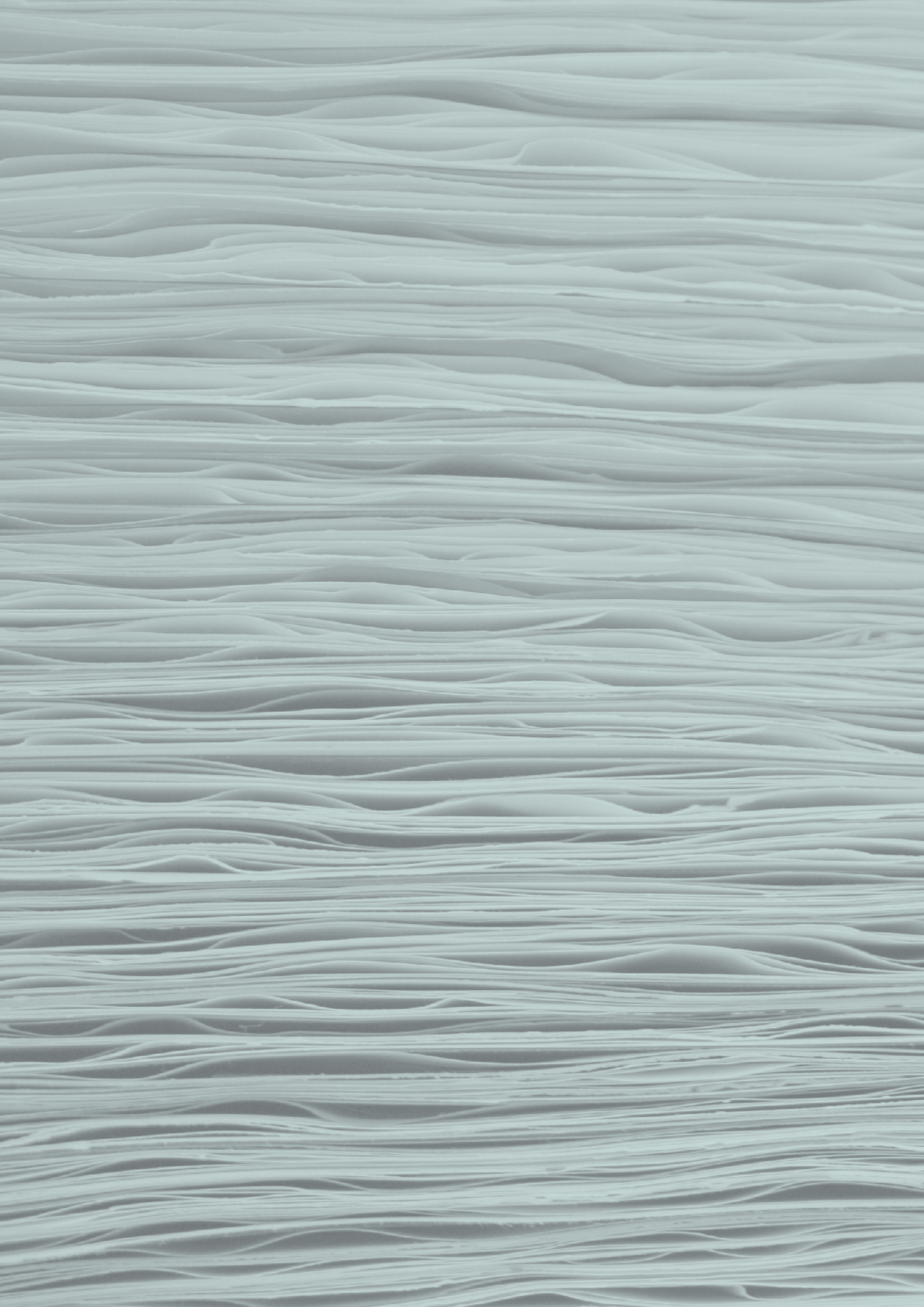
Langt hovedparten af alle kvinder og mænd ønsker at blive forældre. Men hver tiende kvinde i Danmark er enten ufrivilligt barnløs eller får færre børn end ønsket på grund af egen og/eller partners nedsatte frugtbarhed. Vidensråd for Forebyggelse har i efteråret 2015 påbegyndt arbejdet med en temarapport om forebyggelse af nedsat frugtbarhed hos mænd og kvinder. Rapporten vil

gennemgå de vigtigste risikofaktorer, herunder KRAM-faktorerne, for nedsat frugtbarhed samt konsekvenser af nedsat frugtbarhed på både samfundsmæssigt og individuelt niveau. Desuden vil rapporten præsentere mulige forebyggelsestiltag. Arbejdsgruppen er bredt sammensat med rådsmedlem Henriette Svarre Nielsen som arbejdsgruppeformand og yderligere syv forskere med ekspertise inden for rapportens emner. Rapporten forventes offentliggjort i efteråret 2016.

KOST OG MÅLTIDER BLANDT BØRN OG UNGE

Der skrives jævnligt i medierne om, hvad det er sundt eller usundt at spise, og budskaberne er ofte modsatrettede. Selv om der findes gode råd og retningslinjer på kostområdet, kan der opstå usikkerhed om, hvilke af de mange budskaber der er fornuftige at følge. Især på børne- og ungeområdet kan usikkerheden være stor, da kostråd mv. primært gælder for den voksne befolkning. Vidensråd for Forebyggelse har i efteråret 2015 påbegyndt arbejdet med en temarapport om børn og unges kost og måltider. Rapporten sætter fokus på udvalgte emner relateret til børn og unges kost, bl.a. alkohol, overvægt og tandsundhed. Rådsmedlem Inge Tetens er formand for arbejdsgruppen, som består af yderligere seks forskere med ekspertise inden for rapportens emner. Rapporten forventes offentliggjort ultimo 2016.

The background of the entire page is a light blue color with a pattern of soft, wavy, horizontal lines that create a sense of movement and depth, similar to ripples in water or a textured surface.

ANDRE AKTIVITETER

I LØBET AF 2015 HAR VIDENSRÅD FOR FOREBYGGELSE AFVIKLET EN LÆNGERE RÆKKE AKTIVITETER, DER ALLE TOG UDGANGSPUNKT I DE RAPPORTER, SOM TIDLIGERE ER BLEVET UDGIVET.

BØRN OG UNGES MENTALE HELBRED

På baggrund af rapporten “Børn og unges mentale helbred” afholdt Vidensrådet i samarbejde med Headspace og Roskilde Kommune den 4. maj en konference under temaet “Børn og unges mentale helbred”. Deltagerne på konferencen var fagfolk og politikere med interesse for børn og unges mentale helbred. Desuden har vi udarbejdet en statusartikel til Ugeskrift for Læger om rapporten “Børn og unges mentale helbred”. Artiklen gennemgår ligesom rapporten de seneste 20 års udvikling i psykiske symptomer og lidelser blandt 10-24-årige børn og unge. Artiklen beskriver også, hvordan symptomerne og lidelserne fordeler sig på køn, alder og – hvor det er muligt – socialklasse.

Artiklen indsendes til Ugeskrift for Læger i februar 2016. Vores samarbejde med magasinet Helse førte også i maj måned til et helt temanummer om børn og unges mentale helbred, hvor rapporten blev anvendt som kilde til fakta og baggrund.

Regeringen, SF og Enhedslisten blev i 2015 enige om, at der i forbindelse med finansloven 2015 skulle etableres en “forstærket indsats for forebyggelse af svær mistrivsel og selvmord blandt unge og andre risikogrupper”. I aftalen om puljen til den borgerrettede forebyggelse på finansloven 2015 refereres der direkte til Vidensrådets rapport

“Børn og unges mentale helbred”, og de data, rapporten dokumenterer om bl.a. mænds selvmordsforsøg. Jf. Vidensrådets strategi har vi bl.a. som et succeskriterie, at den producerede viden omsættes til praksis f.eks. i forbindelse med ud-

arbejdelse af anbefalinger, handleplaner, lovgivning og tværgående initiativer mv. I dette tilfælde er det lykkedes Vidensrådet at nå langt ud med formidling af viden, som dermed kan ligge til grund for politiske beslutninger.

Et andet eksempel på, at den producerede viden omsættes og tages i anvendelse i praksis, er i forbindelse med et nyt projekt i Vesthimmerlands Kommune. I projektet har

de særligt fokus på sundhed og trivsel for kommunens borgere med psykiatriske lidelser eller handicap. Baggrunden for projektet er de tal, der dokumenteres i Vidensrådets rapport fra 2013 “Psyisk sygdom og ændringer i livsstil”, hvor det påvises, at borgere med psykiske lidelser eller handicap dør 15-20 år tidligere end gennemsnitsdanskeren, ofte på grund af en usund livsstil. I projektet vil de bl.a. uddanne omkring 40 af de ansatte inden for psykiatri- og handicapområdet i kommunen til at være sundheds- og trivselskonsulenter med oplæring i sundhed og trivsel, formidling, motivation og vindermentalitet.

Oplægsholderne Carsten Obel og Pernille Due sammen med Poul Nyrup Rasmussen på konferencen om “Børn og unges mentale helbred” i samarbejde med Headspace og Roskilde Kommune.

REVIDERING OG RELANCERING AF TIDLIGERE RAPPORTER

I efteråret 2014 besluttede vi at revidere de første af Vidensrådets temarapporter, således at de var opdaterede med den nyeste viden. Derfor kontaktede vi arbejdsgrupperne bag de syv rapporter, som var blevet offentliggjort i perioden 2012-2013, og bad dem gennemgå evt. ny litteratur, der var publiceret siden rapporterne udkom, og vurdere, om denne litteratur understøttede, nuancerede eller ændrede de oprindelige konklusioner i rapporterne.

I løbet af 2016 vil vi genudgive rapporterne "Psykisk sygdom og ændringer i livsstil" og "Forebyggelse af skader og sygdomme i muskler og led".

Generelt har revideringen og gennemgangen af de nye studier ikke i væsentlig grad ændret på rapporternes oprindelige konklusioner.

FØLGENDE RAPPORTER BLEV REVIDERET OG GENUDGIVET I 2015:

- Kaffe, sundhed og sygdom
- Forhøjet tobaksafgift
- Seksualitet og sundhed
- Skal overvægtige voksne tabe sig?
- Stillesiddende adfærd
– en helbredsrisiko?

KONFERENCER OG TEMAMØDER

Den 24.-25. april 2015 deltog Vidensråd for Forebyggelse på Lægeforeningens årsmøde i København (også kaldet Lægemøde), hvor Lægeforeningens repræsentantskab samles, og en lang række centrale interessenter (herunder folketingspolitikere) inviteres til at deltage i debatterne på mødet. Vi deltog med en stand og havde således god mulighed for være i dialog med og synlige for Lægeforeningens medlemmer og repræsentantskab.

Morten Grønbaek i debat med Ole Linnet Juul på Folkemødet.

Vidensrådet deltog også i 2015 på Folkemødet på Bornholm. Morten Grønbaek deltog bl.a. i en debat med Simon Emil Ammitzbøll fra Liberal Alliance under titlen "Forbud, frihed eller begge dele?" arrangeret af Liberal Alliance og i en debat arrangeret af De Samvirkende Købmænd om "Afgifter på fødevarer: penge i kassen eller sundhed?" sammen med Ole Linnet Juul, branchedirektør, DI Fødevarer. Bente Klarlund Pedersen deltog bl.a. i en debat arrangeret af Center for Aktiv Sundhed og Politiken om "Dilemmaer om sundhed – hvor går grænsen?" med Jørgen Leth og Joakim B. Olsen og i en debat arrangeret af RUC "Er det dumt at blive klogere?" om doping og *smart drugs*.

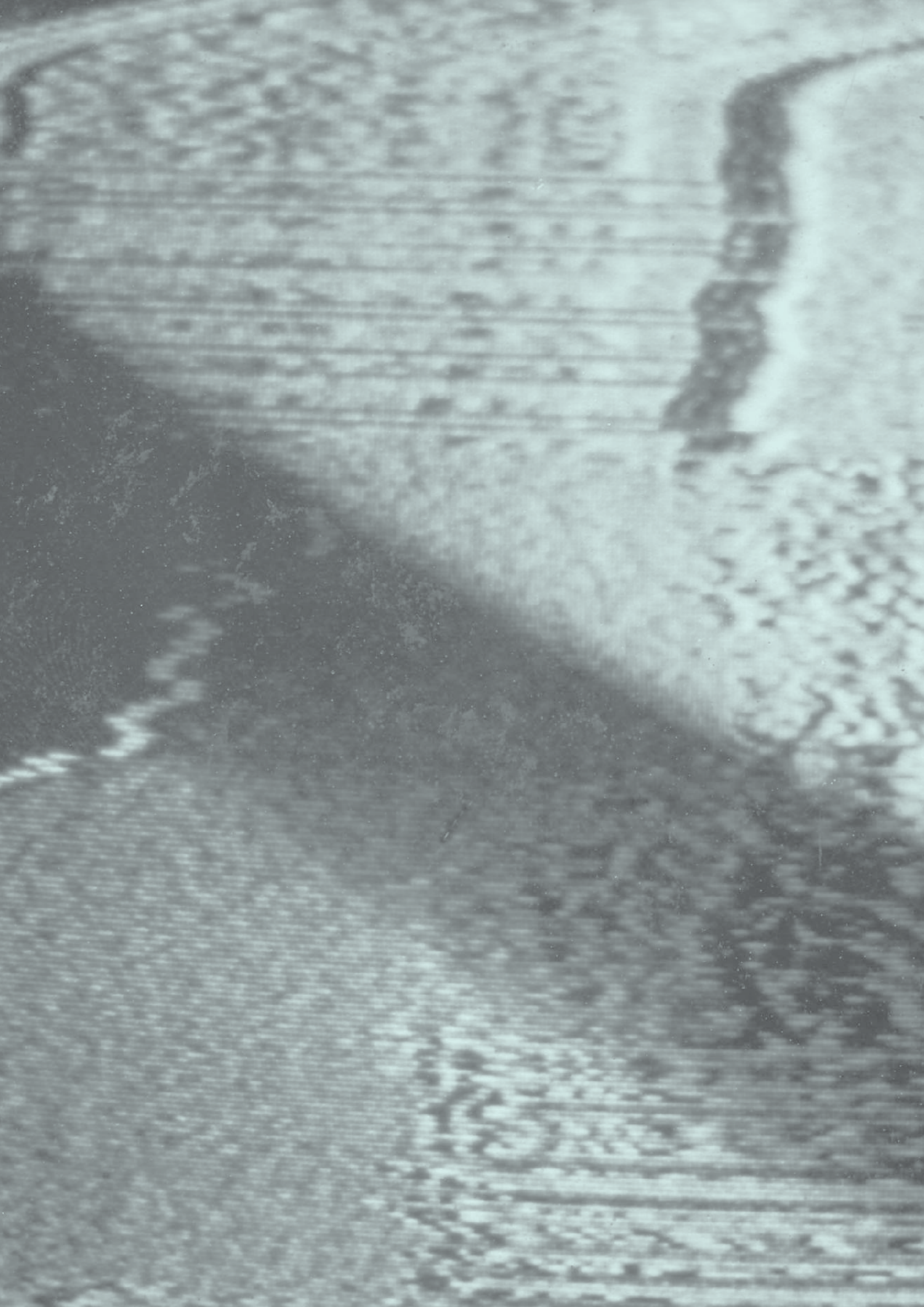

Vidensråd for Forebyggelse deltog med en stand på Lægeforeningens årsmøde.

Ligeledes deltog Vidensrådet på Folkesundhedsdagene i Nyborg den 28.-29. september med en stand. Folkesundhedsdagene arrangeres af Dansk Selskab for Folkesundhed og samler hvert år op mod 350 deltagere, der præsenteres for den nyeste forskning inden for folkesundhed og forebyggelse. Deltagerne spænder vidt fra kommunale og regionale sundhedspolitikere, embedsmænd, sundhedsprofessionelle (f.eks. læger, tandlæger, sygeplejersker), kommunale sundhedsplanlæggere og -praktikere samt sundhedsforskere til studerende inden for folkesundhedsvidenskab og lignende. Vidensrådets stand var velbesøgt, og vi fik rigtig god eksponering på konferencen. Desuden holdt rådsmedlem Pernille Due et *keynote*-oplæg om børn og unges mentale helbred bl.a. med udgangspunkt i Vidensrådets rapport "Børn og unges mentale helbred".

Bente Klarlund Pedersen i debat med Joachim B. Olsen og Jørgen Leth på Folkemødet.

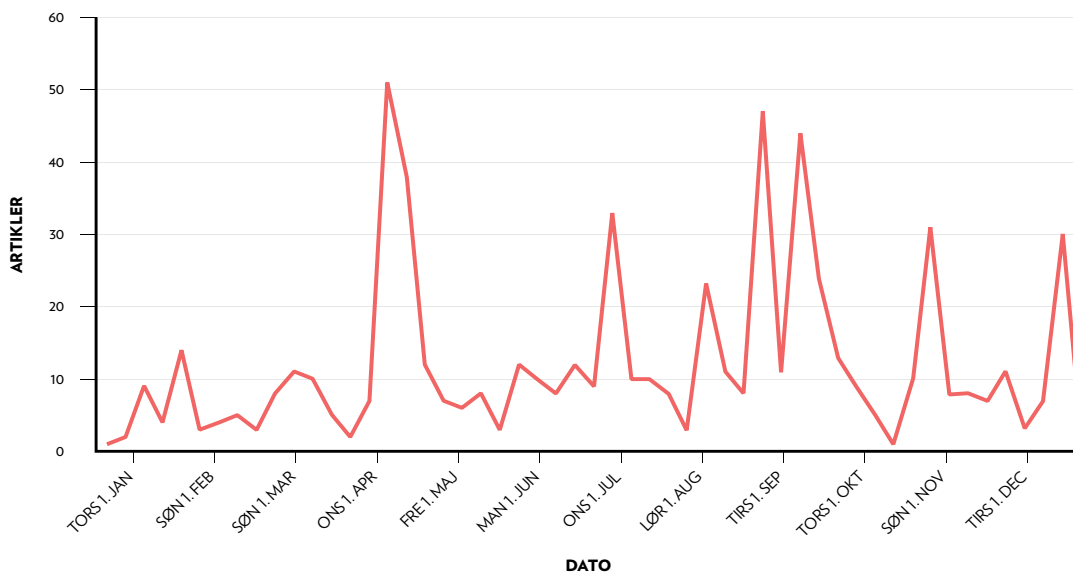

**PRESSE OG ANDEN
FORMIDLING**

VIDENSRÅD FOR FOREBYGGELSE HAR ET MÅL OM AT VÆRE EN SYNLIG OG TROVÆRDIG AKTØR PÅ FOREBYGGELSESSOMRÅDET. VI ARBEJDER MÅLRETTET PÅ AT UDFYLDE VORES ROLLE I DEN OFFENTLIGE SUNDHEDS- OG FOREBYGGELSESEDEBAT, OG VI HAR DESUDEN EN INTENSIV PRESSEINDSATS OMKRING OFFENTLIGGØRELSEN AF VORES RAPPORTER.

→ **FIGUR 1**

Vidensrådets omtaler i 2015.

Gennem hele 2015 har Vidensrådet haft en god pressedækning. Særligt i perioderne umiddelbart efter offentliggørelsen af rapporterne har der været stor medieomtale (se Figur 1) og desuden i forbindelse med relanceringen af de reviderede rapporter (se side 28). Der tegner sig et mønster i forhold til, hvordan omtalen af Vidensrådet fordeler sig på medier. Typisk er det de store landsdækkende medier (bl.a. de store dagblade, tv, radio og webkilder), der har den første umiddelbare omtale efterfulgt af lokale ugeaviser. Efter en periode ses indlæg og artikler i magasiner og senere igen i fagblade for de relevante faggrupper (se Figur 2).

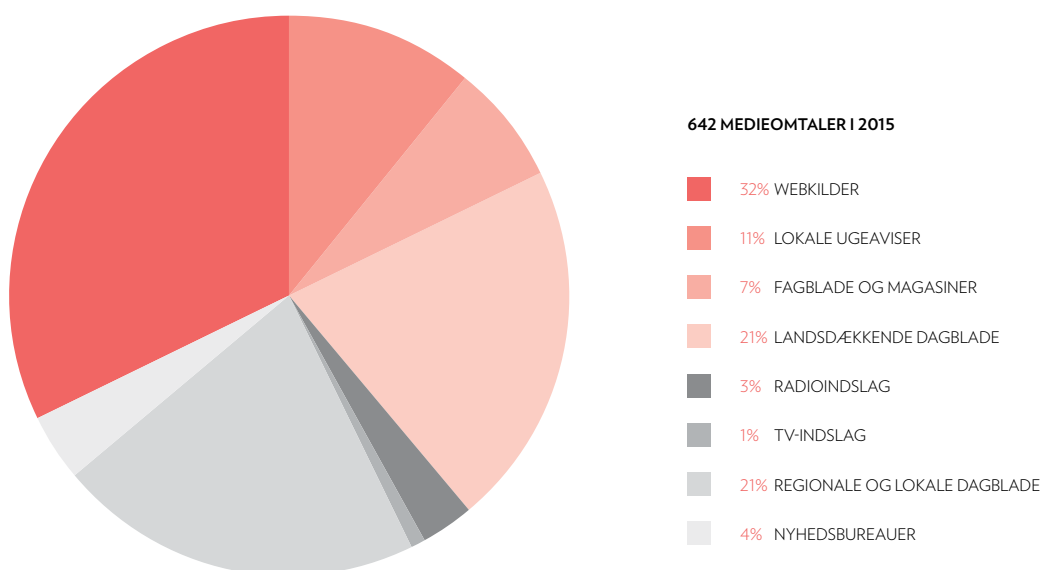
I april var der stor omtale af rapporten "Tatovering – helbred, risici og kultur". I slutningen af maj og starten af juni gik omtalen især på rapporten "Cannabis og sundhed", mens rapporten "Søvn og sundhed" fik megen omtale i slutningen af juni

og starten af juli og desuden efter sommerferien. Men også relanceringen af de tidligere rapporter i andet halvår af 2015 såvel som ekspertudtalelser fra Vidensrådets formand har givet megen omtale fordelt ud over hele 2015 (kilde: Infomedia Insight).

Vidensrådet optræder hyppigst i webkilder (32%) efterfulgt af regionale og lokale dagblade (21%) og landsdækkende dagblade (21%). Vi kan registrere, at der i 2015 har været et markant fald i omtaler af Vidensrådet og vores aktiviteter i pressen, svarende til et niveau før 2014. Således var der 642 omtaler af Vidensrådet i 2015 mod 1.038 omtaler i 2014. I 2013 var der 796 omtaler, i 2012 var der 673 omtaler, og i 2011 var der 379 omtaler (kilde: Infomedia Insight). Årsagen til den mindre omtale i pressen skal angiveligt findes i, at sekretariatet mangler en kommunikationsmedarbejder, der kan varetage kommunikationsopgaver og sikre, at Vidensrådet får omtale og synlighed i pressen.

→ FIGUR 2

Omtale pr. medietype i 2015.

ARTIKLER OG OPLÆG

Formidling er en væsentlig og integreret del af Vidensrådets opgaveportefølje, og derfor prioriterer vi at anvende en del af vores arbejdsindsats på at bringe den viden, der er i temarapporterne, ud til relevante faggrupper, som har rådgivningsfunktioner ift. borgere. I den forbindelse har vi udarbejdet en række artikler til bl.a. Ugeskrift for Læger, Dansk Sportsmedicin, Perspektiv, Lægehåndbogen og Patienthåndbogen, Diætisten og Helse (se Appendiks 1). Desuden har vi afholdt en lang række faglige oplæg og præsentationer af indholdet fra de offentliggjorte rapporter på konferencer, temamøder mv. Oplægsholderne har typisk været formanden for arbejdsgruppen bag den pågældende rapport og/eller flere af de relevante medlemmer af arbejdsgruppen. Fælles for disse fremlæggelser er, at målgrupperne ved de forskellige arrangementer har været sundhedsprofessionelle med rådgivningsfunktioner, således at den præsenterede viden

har kunnet danne grundlag for rådgivningen helt ud på borgerniveau. Se Appendiks 1 for oversigt over aktiviteter og projekter.

Master class om "Den tatoverede patient" for medlemmer af Lægeforeningen.

Oplæg på KL-konference om unge, hash og uddannelse af Mads Uffe Pedersen.

Debatmøde om "Søvn og sundhed" for medlemmer af Lægeforeningen.

SAMARBEJDE MED HELSE, SØNDAGSAVISEN OG VIDENSKAB.DK

Vidensrådet er fortsat repræsenteret i redaktionsgruppen i magasinet Helse, og dette samarbejde har også i 2015 ført til, at flere af Vidensrådets rapporter har fået betydelig spaltepads i magasinet. Helse er et af landets mest læste magasiner med mere end 400.000 læsere, og i juni havde Helse et temanummer om børn og unges mentale helbred, baseret på Vidensrådets rapport med samme titel. Også i december blev det til et temanummer om tatovering, bl.a. baseret på fakta fra Vidensrådets rapport "Tatovering – helbred, risici og kultur". I 2016 fortsætter samarbejdet, og flere temanumre baseret på Vidensrådets rapporter og interview med formændene fra de mange arbejdsgrupper er på vej.

Vi har valgt at indgå et samarbejde med Søndagsavisen om relanceringen af de reviderede rapporter (se side 28). Søndagsavisen giver med mere end 1,1 mio. ugentlige læsere rigtig god mulighed for, at viden fra Vidensrådets rapporter når helt ud til borgerne. Derfor har det især været de rapporter, der har et særligt borgerrettet fokus, som er blevet taget op og bragt i Søndagsavisen (bl.a. rapporterne "Kaffe, sundhed og sygdom", "Stillesiddende adfærd – en helbredsrisiko?" og "Skal overvægtige voksne tabe sig?").

I 2015 har vi forsat det gode samarbejde med Videnskab.dk om eksponeringen af Vidensrådets rapporter. Videnskab.dk har månedligt omkring 700.000 unikke brugere og ligger i top-50 over de mest besøgte danske websites. Videnskab.dk danner dermed en god platform for en bred eksponering af Vidensrådets arbejde.

Forsiden fra Søndagsavisen den 18.-20. december.

Eksempelvis har vi samarbejdet med Videnskab.dk om de tre offentliggjorte rapporter i 2015, og Videnskab.dk har bragt 2-3 artikler om de pågældende rapporter hver gang. Desuden har vi med stor succes afviklet *live chats* arrangeret af Videnskab.dk, hvor borgere har haft god mulighed for at stille spørgsmål til forfatterne bag Vidensrådets rapporter. I 2015 har vi således afviklet *live chats* om tatovering, cannabis og søvn. I 2016 planlægger vi flere af disse *live chats* på Videnskab.dk.

KRONIK OG DEBAT

Umiddelbart inden folketingsvalget i juni bragte Politiken debatindlægget “Lad os nu snakke forebyggelse” udarbejdet af Morten Grønbæk på vegne af alle rådsmedlemmerne. Indlægget var et opråb til politikerne om det manglende fokus på forebyggelse i valgkampen, der i høj grad omhandlede behandlingsgarantier for kræftpatienter, medicinpriser mv. Desuden beskrev indlægget, hvor meget man kunne spare, hvis man forhindrede, at folk udviklede sygdomme, eksemplificeret ved det antal leveår en ikkeryger kunne forvente at leve uden skrantteår sammenlignet med en alderssvarende storryger. Endelig fremhævede debatindlægget en række effektive forebyggelsesindsatser bl.a. i forhold til tobaksbrug, f.eks. at hæve prisen på tobak markant eller at skære ned på antallet af tobaksudsalgssteder.

Debatindlæg om forebyggelse i Politiken den 16. juni.

I september bragte Kristeligt Dagblad indlægget “Søvnproblemer koster samfundet milliarder af kroner” af Jens Bonke, der var medlem af Vidensrådets arbejdsgruppe bag rapporten “Søvn og Sundhed”. Indlægget var baseret på konklusioner fra denne rapport og omhandlede den høje forekomst af søvnproblemer blandt danskerne og sammenhængen mellem en række sundhedsmæssige risici og dårlig søvn. Indlægget fremhævede, hvorledes søvnproblemer og søvnsygdomme spiller en væsentlig rolle for velfærden, og at der er betydelige samfundsmæssige omkostninger forbundet hermed, idet søvnproblemer f.eks. hænger sammen med både øget medicinforbrug og antal konsultationer hos egen læge, involvering i flere ulykker, nedsat produktivitet og øget fravær fra arbejde, ringere beskæftigelse og større offentlige overførselsindkomster.

APPENDIKS 1: OVERSIGT OVER AKTIVITETER OG PROJEKTER

RAPPORTER

APRIL 2015	TATOVERING - HELBRED, RISICI OG KULTUR
MAJ 2015	CANNABIS OG SUNDHED
JUNI 2015	SØVN OG SUNDHED

ARRANGEMENTER

JUNI 2015	DEBATARRANGEMENTER PÅ FOLKEMØDET, BORNHOLM VED FORMANDSKABET
-----------	--

DEBATINDLÆG

JUNI 2015	LAD OS NU SNAKKE FOREBYGGELSE. DEBATINDLÆG AF ALLE RÅDSMEDLEMMER IFM. VALGKAMPEN
SEPTEMBER 2015	DYBT GODNAT. SØVNPROBLEMER KOSTER SAMFUNDET MILLIARDER AF KRONER I NEDSAT ARBEJDSPRODUKTIVITET. KRONIK AF JENS BONKE

ARTIKLER

FEBRUAR 2015	DIÆTISTEN. KAFFE OG SUNDHED
JUNI 2015	HELSE. BØRN OG UNGES MENTALE HELBRED (TEMANUMMER OM MENTALT HELBRED)
AUGUST 2015	UGESKRIFT FOR LÆGER. SUPERMOTIONISME
OKTOBER 2015	LÆGEHÅNDBOGEN. SUPERMOTIONISME
OKTOBER 2015	PATIENTHÅNDBOGEN. SUPERMOTIONISME
OKTOBER 2015	PERSPEKTIV. SUPERMOTIONISME

ARTIKLER (FORTSAT)

NOVEMBER 2015	DANSK SPORTSMEDICIN. SUPERMOTIONISME
DECEMBER 2015	HELSE. TATOVERING OG HELBRED (TEMANUMMER)

OPLÆG

JANUAR 2015	SKOLEFORUMSMØDE I BALLERUP KOMMUNE. BØRN OG UNGES MENTALE HELBRED. OPLÆG V. PERNILLE DUE
JANUAR 2015	SPORTSMEDICINSK ÅRSKONGRES 2015 I KØBENHAVN. "SPOR" OM SUPERMOTIONISME. OPLÆG V. KRISTIAN OVERGAARD, MIA LICHTENSTEIN OG RASMUS ØSTERGAARD
MARTS 2015	REVNER I ROBUSTHEDEN. OPLÆG V. CARSTEN OBEL OM BØRN OG UNGES MENTALE HELBRED. DEBATARRANGEMENT AF PSYK INFO ODENSE OG FOLKEUNIVERSITET I ODENSE
FEBRUAR 2015	SSP-NETVÆRKET I HOLSTEBRO KOMMUNE. OPLÆG V. CARSTEN OBEL OG JON BUSK ARNFRED OM BØRN OG UNGES MENTALE HELBRED
MARTS 2015	VIA HØJSKOLEN FOR VIDEREUDDANNELSE & KOMPETENCEUDVIKLING I AARHUS OG HOLSTEBRO. OPLÆG V. CARSTEN OBEL OG JON BUSK ARNFRED OM BØRN OG UNGES MENTALE HELBRED
MAJ 2015	DET SOCIALE NETVÆRK OG VFF-KONFERENCE OM BØRN OG UNGES MENTALE HELBRED I ROSKILDE KOMMUNE. OPLÆG V. PERNILLE DUE OG CARSTEN OBEL
APRIL 2015	ESTP-KONGRES I BRUGGE. INT. TATOVERINGSKONFERENCE. OPLÆG V. JØRGEN SERUP OM TATOVERING OG HELBRED
JUNI 2015	DET KRIMINALPRÆVENTIVE RÅD. OPLÆG OM BØRN OG UNGES MENTALE HELBRED V. PERNILLE DUE
JULI 2015	OPLÆG AF KRISTIAN OVERGAARD OG MIA LICHTENSTEIN OM SUPERMOTIONISME PÅ FOLKEUNIVERSITETET
AUGUST 2015	OPLÆG AF KRISTIAN OVERGAARD OG MIA LICHTENSTEIN OM SUPERMOTIONISME PÅ FOLKEUNIVERSITETET

OPLÆG (FORTSAT)

AUGUST 2015	OPLÆG PÅ KL-KONFERENCE OM UNGE, HASH OG UDDANNELSE AF MADS UFFE PEDERSEN
AUGUST 2015	MARITIME CONFERENCE ABOUT HEALTH, SAFETY AND ENVIRONMENT. OPLÆG OM SØVN OG SUNDHED V. ANDERS SJØDIN
SEPTEMBER 2015	MORGENMØDE OM SØVN OG SUNDHED. LÆGEFORENINGEN. OPLÆG V. ANNE HELENE GAARDE
SEPTEMBER 2015	FOLKESUNDHEDSDAGE. BØRN OG UNGES MENTALE HELBRED. OPLÆG V. PERNILLE DUE
NOVEMBER 2015	DEBATMØDE FOR LÆGEFORENINGENS MEDLEMMER OM SØVN OG SUNDHED. OPLÆG V. POUL JENNUM OG BOBBY ZACHARIAE
NOVEMBER 2015	MASTER CLASS FOR LÆGEFORENINGENS MEDLEMMER "DEN TATOVEREDE PATIENT". OPLÆG V. JØRGEN SERUP, BO MØHL OG JEPPE TROLLE LINNET
DECEMBER 2015	PH.D.-KURSUS. OPLÆG OM SUPERMOTIONISME V. BENTE KLARLUND PEDERSEN

APPENDIKS 2: OVERSIGT OVER RÅDSMEDLEMMER

Formand

MORTEN GRØNBÆK

Læge, ph.d., dr.med. Professor og direktør for Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Primære forskningsområder:

Alkoholforebyggelse og alkohol i relation til sygdom og dødelighed.

Næstformand

BENTE KLARLUND PEDERSEN

Læge, dr.med. Professor og centerleder på Danmarks Grundforskningsfonds Center for Inflammation og Metabolisme og TrygFondens Center for Aktiv Sundhed, Rigshospitalet.

Primære forskningsområder:

Inflammation og fysisk aktivitet.

ANNELLI SANDBÆK

Læge, ph.d., speciallæge i almen medicin. Professor på Institut for Folkesundhed, Afdeling for Almen Medicin, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet og praktiserende læge i Aarhus.

Primære forskningsområder:

Forebyggelse af kroniske livsstilssygdomme og implementering af kliniske vejledninger i den kliniske hverdag.

CHRISTIAN MØLGAARD

Læge, ph.d., Viceinstituteder for forskning, sektionsleder og professor på Institut for Idræt og Ernæring, Københavns Universitet, professor på HCA Forskning, Klinisk Institut, Syddansk Universitet og speciallægekonsulent ved BørneErnæringsenhed, Rigshospitalet.

Primære forskningsområder:

Kostens betydning for børns vækst og sundhed, herunder knogleudvikling.

DORTE GYRD-HANSEN

Cand. oecon., MSc, PhD. Centerleder, Center for Sundhedsøkonomisk Forskning (COHERE), Syddansk Universitet, professor, Institut for Virksomhedsledelse og Økonomi & Institut for Sundhedstjenesteforskning.

Primære forskningsområder:

Sundhedsrelateret adfærdsøkonomi.

EWA ROOS

Fysioterapeut, ph.d., docent. Professor på Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet og forskningsleder ved Forskningsenheden for Muskuloskeletal Funktion og Fysioterapi, Syddansk Universitet.

Primære forskningsområder:

Muskel- og ledsygdomme, herunder artrose og knæskader med fokus på uddannelse, træning og kirurgi som forebyggelse og behandling. Kliniske vejledninger i den kliniske hverdag.

FINN DIDERICHSEN

Læge, speciallæge i socialmedicin, dr.med. Professor og afdelingsleder på Afdeling for Socialmedicin, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet.

Primære forskningsområder:

Forebyggelsesforskning med fokus på sociale determinanter og ulighed i sundhed samt socialepidemiologisk forskning.

HENRIETTE SVARRE NIELSEN

Læge, dr.med., speciallæge i gynækologi og obstetrik. Lektor ved Center for Klinisk Uddannelse CEKU, Rigshospitalet/Københavns Universitet og afdelingslæge ved Fertilitetsklinikken Rigshospitalet.

Primære forskningsområder:

Forebyggelse af gentagne spontane aborter, ufrivillig barnløshed samt mødredødelighed.

INGE TETENS

Cand.brom., MSc Human Nutrition, ph.d. Professor og faggruppeleder på Afdelingen for Ernæring, DTU Fødevareinstituttet.

Primære forskningsområder:

Human ernæring, næringsstofanbefalinger og kostråd, populationsbaserede kost- og næringsstofinterventioner.

KAREN WISTOFT

Cand.pæd., ph.d. Lektor i sundhedspædagogisk refleksionsteori ved Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet. Professor (mso) i almen pædagogik ved Institut for Læring, Grønlands Universitet.

Primære forskningsområder:

Børn og unges trivsel og mentale sundhed, skoleelevers læring og kompetenceudvikling i relation til madlavning, smag og trivsel.

KJELD HERMANSEN

Læge, dr.med., speciallæge i intern medicin, speciallæge i medicinsk endokrinologi. Forskningsoverlæge på Medicinsk Endokrinologisk Afdeling, Aarhus Universitetshospital og adjungeret professor ved Institut for Idræt og Ernæring, Københavns Universitet.

Primære forskningsområder:

Kost, metabolisk syndrom og type 2-diabetes.

KRISTIAN OVERGAARD

Cand.scient. (biologi), ph.d. (muskelfysiologi). Lektor på Institut for Folkesundhed – Idræt, Aarhus Universitet.

Primære forskningsområder:

Muskelfysiologi.

MERETE NORDENTOFT

Læge, ph.d., MPH, dr.med., speciallæge i psykiatri. Professor på Psykiatrisk Center København.

Primære forskningsområder:

Epidemiologi, psykisk lidelse, psykiatri og selvmord.

NAJA HULVEJ ROD

Cand.scient.san.publ., ph.d., dr.med. Lektor i Epidemiologi ved Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet

Primære forskningsområder:

Helbredskonsekvenser af stress, søvn og psykosocial belastninger samt epidemiologiske metodeproblemstillinger.

PERNILLE DUE

Læge, dr.med. Professor og forskningsleder for forskningsprogrammet "Børn og unges sundhed og trivsel" på Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

Primære forskningsområder:

Børn og unges sundhed og sundhedsadfærd, social ulighed i sundhed, betydningen af sociale relationer for helbred og trivsel.

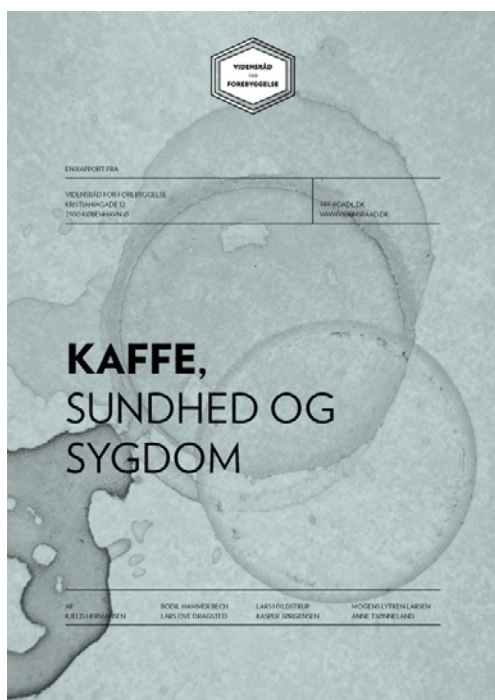

Sundhedsstyrelsens observatør

JETTE JUL BRUUN

Enhedschef i Sundhedsstyrelsen.

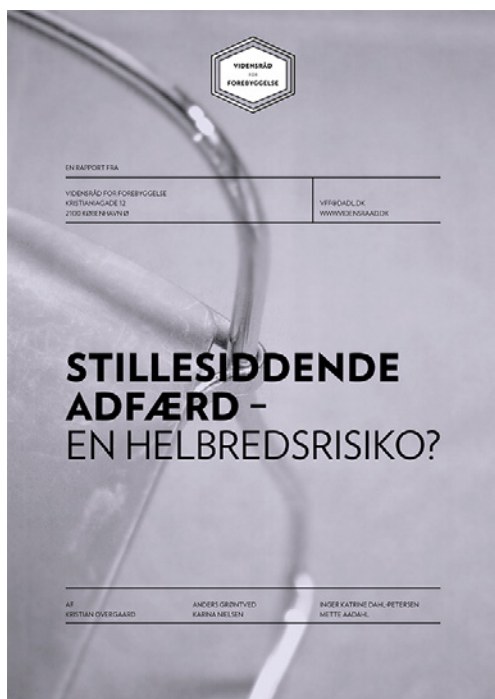
APPENDIKS 3: OVERSIGT OVER PUBLIKATIONER

Maj 2012

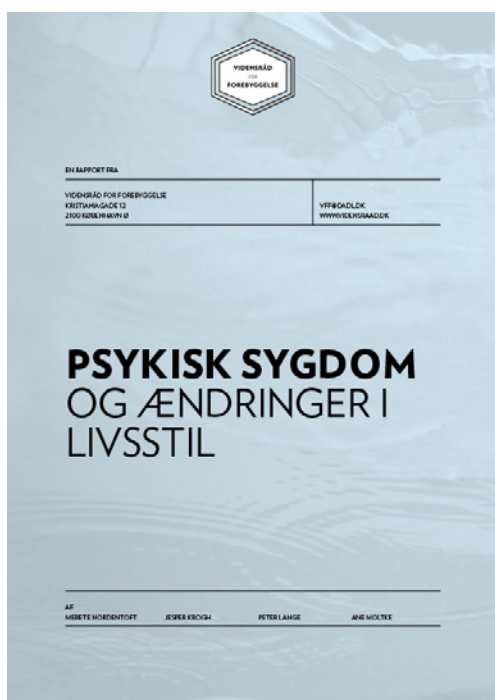
Juni 2012

August 2012

Oktober 2012

Januar 2013

Juni 2013

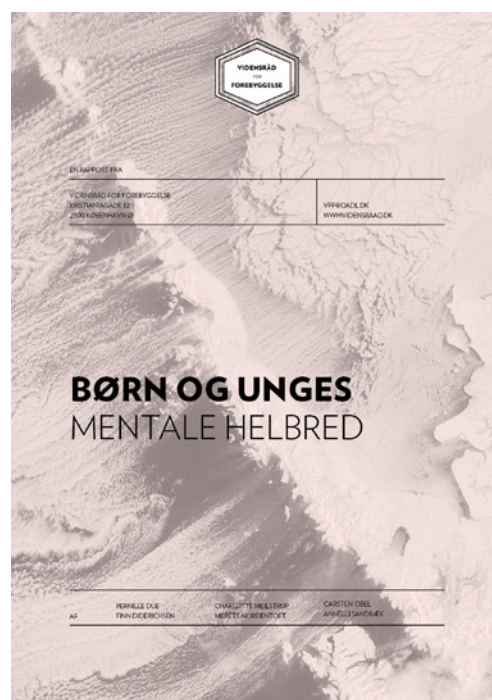
Oktober 2013

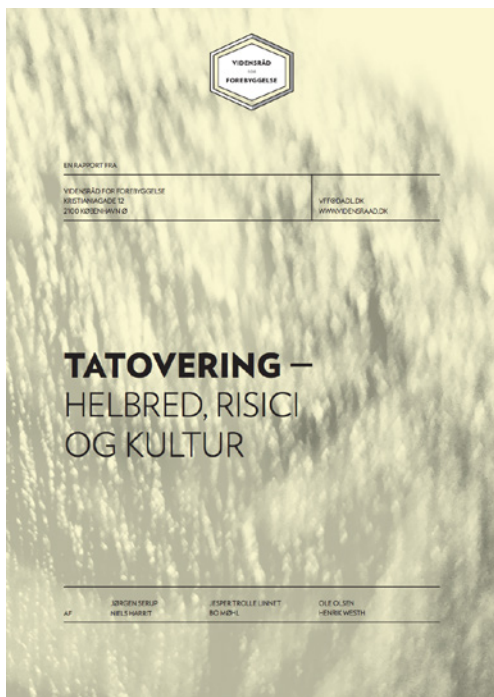
Maj 2014

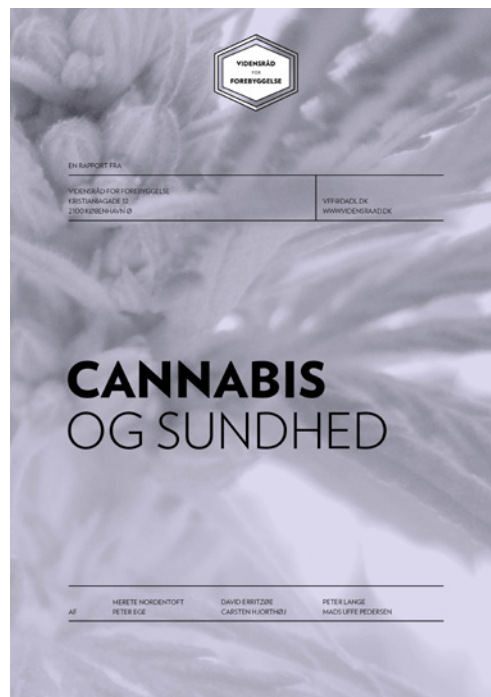
Juni 2014

September 2014

April 2015

Maj 2015

Juni 2015

VIDENSRAAD.DK